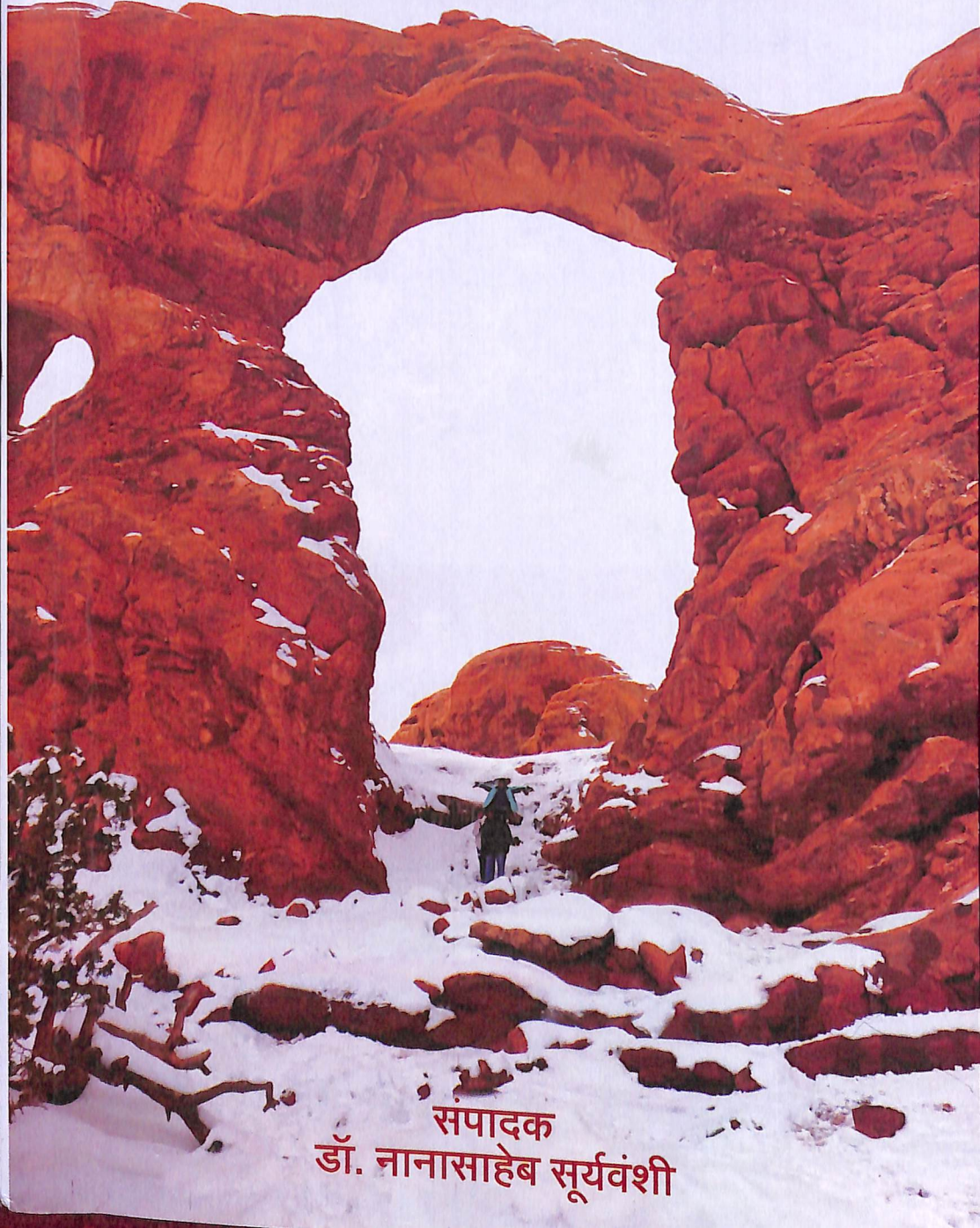

शुद्ध वाङ्मय

जानेवारी - फेब्रुवारी - मार्च २०२१

वर्ष : अकरावे अंक : तिसरा

संपादक
डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी

आर. एन्. आय. फॉर इंडिया नवी दिल्ली
र. नं. - MAHMAR-36829-2010

ISSN - 2229-4929
UGC Approved and Peer
Reviewed Journal

अक्षर वाङ्मय

वर्ष : अकरावे अंक : तिसरा
जानेवारी-फेब्रुवारी-मार्च २०२१

संपादक
डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी
कार्यकारी संपादक
डॉ. शिवाजीराव देशमुख
मार्गदर्शक
डॉ. अरुण प्रभुणे

संपादक मंडळ

डॉ. बाळासाहेब लबडे
डॉ. रत्नाकर बेडगे

डॉ. दीपक चिद्दरवार
डॉ. संदीप सांगळे

प्रकाशक : सौ. रेखाताई नानासाहेब सूर्यवंशी, प्रतीक प्रकाशन,
'प्रणव', रुक्मे नगर, थोडगा रोड, अहमदपूर ४१३५१५.
मुद्रक : प्रिंटसेल्फ, १५४३ 'ओंकार कॉर्नर', नवी पेठ, पुणे ४११ ०३०

साहित्य व वर्गणी पाठविण्याचा पत्ता : डॉ. नानासाहेब सूर्यवंशी
'प्रणव', रुक्मे नगर, थोडगा रोड, अहमदपूर, ता. अहमदपूर
जि. लातूर ४१३५१५. भ्रमणध्वनी : ९४२३६५५८४१

E-mail : suryawanshinanasasahb67@gmail.com.

वार्षिक वर्गणी : रु. ५००/-

पंचवार्षिक वर्गणी : रु. २०००/-

द्विवार्षिक वर्गणी : रु. ९००/-

अंकाचे मूल्य : रु. १२५/-

* महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने या नियतकालिकाच्या प्रकाशनार्थ अनुदान दिले असले तरी या नियतकालिकातील लेखकांच्या विचारांशी मंडळ व शासन सहमत असेलच असे नाही.

* या अंकातील लेखांतून व्यक्त झालेल्या लेखकांच्या मतांशी संपादक, संपादक मंडळ, प्रकाशक व मुद्रक सहमत असतीलच असे नाही..

अनुक्रम

□ संपादकीय -----	४
□ मुखपृष्ठाविषयी -----	६
□ 'मुक्तछंद' च्या निमित्ताने -----	२३
शशिकांत लोखंडे	
□ बिसुकल्लीन हाडुगलु (जात्यावरील ओव्या -----	३४
डॉ. विश्वनाथ शिंदे	
□ मध्ययुगीन कालखंडातील संत कवयित्रींची कामगिरी -----	४५
डॉ. रमेश पोळ	
□ लेखकाचं घर -----	४९
डॉ. उर्मिला चाकूरकर	
□ गोमंतकीय कथा साहित्यातील स्त्रीवाद -----	६१
डॉ. स्नेहा महांबरे	
□ मराठी कादंबरी आणि शैक्षणिक स्थितीगती -----	६६
डॉ. प्रकाश सूर्यवंशी	
□ आत्मचरित्रे पती-पत्नीची : एक निरीक्षण -----	७३
डॉ. रंजना नेमाडे	
□ अनुवाद आणि प्रयोगपक्ष : स्वरूप व विशेष -----	८४
डॉ. सुरेश शिंदे	
□ अरुण कोलटकरांच्या ४ कविता -----	९१
डॉ. विलास पाटील	
□ धनगर समाज जीवनाचा वास्तव आविष्कार 'बिरुबाचं चांगभलं' ---	१०४
डॉ. किसन माने	
□ तमाशा कलेचे वास्तव दर्शन घडविणारी वैजयंता : कादंबरी व सिनेमा- ११६	
डॉ. राजेंद्र थोरात	
□ कविता -----	१२२
मुडनाकूडु चिन्नस्वामी, श्रीकांत कुलकर्णी	
□ 'अक्षर वाङ्मय' चे नूतन व नूतनीकरण केलेले वर्गणीदार -----	१२९
□ संपादक मंडळ -----	१३२

कविता

कन्नड कवी मूडनाकूडु चित्रस्वामी

•

अनुवाद - डॉ. शोभा नाईक

ॐ

१.

ते दिव्य हसू

अशाच एका पौर्णिमेला

बुद्धापाशी त्याचे अनुयायी

नितळ सरोवरातून झाडंझुडुपं वेलीवेलीतून वेचलेली फुलं

पुढ्यात वाहून त्याच्या भोवतीनं बसले

डोळे उन्मीलित

ओठही विलग रोमरोम अचल

हलत नाही डुलत नाही

प्रतीक्षेत भोवतीनं सर्व; सूत्राच्या

हलवत नाही ओठ बुद्ध

एकही शब्द उमटत नाहीये बाहेर

फुलाकडे हात नेत उचलत कमळ

बोटात टक लावून पाहू लागतो त्याकडे

पाहात तसेच फुलाकडे

हसू ते दिव्य उमलते

भरून सांडत निघालेले चंद्रबिंब घागरीतून

मंत्रमुग्ध मौनात सर्व अनुयायी

। १२२ । अक्षर वाङ्मय । जानेवारी-फेब्रुवारी-मार्च २०२१ ।

आश्चर्यात ते सर्वचजण बुडून गेले
फुलावर नजर खिळवून महाकश्यप तो
पुन्हा हसतो तसाच; मला सर्व उमजलं जणू
बुद्धाच्या चिमटीतून तेव्हाच उमलून आल्यासारखे
पांढऱ्या शुभ्र कमळाचं आश्चर्य

कळतं उकलतात अनुयायी
चंदनाच्या शिरून अरण्यातही
झाड एकही न पाहताच बाहेर येऊ न शकतो
ग्रंथ वाचून संपला तरी
ओळ एकही समजून घेऊ न शकतो
असतं असंही

बघायचं म्हणजे नुसती दृष्टी नव्हे टाकणं
अंतरंगात अनुभूतीचे ते दिव्य बोध
सुचित्त व्हावं सत्य जाणावं
नसेलच मन आता तर इथं
पांढरं फूलसुद्धा दृष्टीस नाही पडायचं

शाक्य मुनीचा हाच
शब्दातील उपदेश निशब्द
वचन नसलेलं ते महाप्रवचन
संसाराचं वस्त्र परिधान करणारी
ती प्रकाशाची मशाल

- २.

अक्षर नावाची छिन्नी

मी यांच्या शास्त्राला नाही मान्य करणारा
ज्योतिषापुढ्यात त्या नाही झुकणारा
कर्मठांचे विधिलिखित स्पर्शणार नाहीच माझ्या कपाळाला

केवळ वाळू समजून मला
चिखलात टाकलं तुडवून
पण मी कमळासारखा फुललो

आगीत फेकलं मला
म्हटलं जळून गेला
पण काळ्याकुट्ट ढगातून मी
होऊन वीज त्यांचे डोळे दिपवतो

कूळ नसलेला व्यर्थ
म्हणून उपटून टाकलेले मज
मात्र काळ्या मातीतून
फूल लाल होऊन मी फुललो

आता अक्षर रुपी छिन्नी मला मिळाली आहे
टाके घालत घालत मनाला
मनुष्यत्व आकारास मी आणतो आहे.

३.

गांधी नावाचं कोणी नव्हतंच

गांधी

तेव्हा तू बांधलेल्या

जातीपार्तीच्या समरसतेच्या किल्ल्यामध्ये

तुझे हत्यारे घुसले आहेत आत आत

मशिदी कोसळतात

डोकी वर काढतात मंदिरे

घरात मनात मसणात

उभे भिंतीचेच किनारे

माझीच वाट हमरस्ता म्हणतात

तुला असेल राहायचे इथे तर

कच्ची धर तू पायवाट

म्हणतात

संतांच्या वेशात

राजकारणाच्या शिरतात भाषा

सुदिन आलेत

असे बेमालूम की त्या सांगतात

संन्यासी एक बहुराष्ट्रीय

कंपन्यांचा होतो मालक तर

भयोत्पादक नावाची कोणी होते संसदेत

विराजमान

भारताची बहुत्वाची चाके
एकेक पडताहेत निखळत
अन मनुष्य जीव आता
होतो आहे स्वस्त रेड्याच्या शरीराहून

इथं प्रतिकृती उभी करून तुझी
साध्वी घातकी
संभ्रमित हिंसेला करते आहे
एक गोळी मारून रक्ताची कारंजी उसळवून

इथंतिथं दूरवर देशादेशांमध्ये
तुझी प्रतिमा कोसळवत
मारून पाडवत आहेत
का बरं असं हे गांधी?

असं असताना गांधी
नावाचं कोणी नव्हतंच
असं समजून घेणंच योग्य
नाही का गांधी?

- कन्नड कवी : मूडनाकूडु चिन्नस्वामी,
मराठी अनुवाद : डॉ. शोभा नाईक, बेळगाव
भ्रमणध्वनी : ९४४८९८९४००

□□□